

DZIMUMS, LITERĀRĀ KONVENCIJA UN JAUNRADE

Starptautiska zinātniska konference

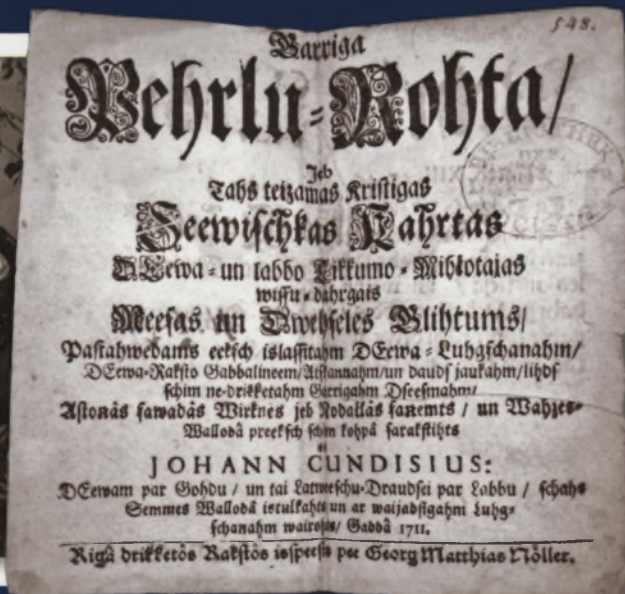
Rīga, Latvijas Universitāte, 29.IX–01.X, 2011

TĒZES/ABSTRACTS

GENDER, LITERARY CONVENTION, CREATIVITY

International conference

Rīga, University of Latvia, 29.IX–01.X, 2011

DZIMUMS, LITERĀRĀ KONVENCIJA UN JAUNRADE

Starptautiska zinātniska konference

Rīga, Latvijas Universitāte, 29.IX–01.X, 2011

TĒZES/ABSTRACTS

GENDER, LITERARY CONVENTION, CREATIVITY

International conference

Rīga, University of Latvia, 29.IX–01.X, 2011

Grāmatizdevēja Jāņa Rapas un rakstnieces Annas Brigaderes sadarbība

Grāmatizdevējs Jānis Rapa (1885.17.IV–1941.30.V) un rakstniece Anna Brigadere (1861.1.X–1933.25.VI) – tās ir divas lielas personības, kuras daudzo gadu laikā nemitīgi viena otru atbalstījušas, uzmundrinājušas un iedvesmojušas tālākam darbam.

20. gs. 20.–40. gadu Latvijas vislielākās un plašākās grāmatniecības firmas – akciju sabiedrības «Valters un Rapa» (1912–1940) – darbības vēsture un izdotās grāmatas (~3500) atspoguļo Latvijas valsts un latviešu tautas, īpaši inteliģences, dzīvi un izaugsmi.

Anna Brigadere ir ievērojamākā firmas līdzstrādniece, viņas darbus apgāds izdod vairākkārt atkārtotos izdevumos. Arī latviešu autoru kopoto rakstu izdošanu firma aizsāk jau 1913. gadā tieši ar A. Brigaderes Rakstiem, ko sakārto pati autore. Pavisam izdoti 44 dažāda nosaukuma A. Brigaderes darbi.

Nebijis notikums latviešu grāmatniecības vēsturē ir Annas Brigaderes sakārtotās «Tautas pasakas un teikas» atsevišķās astoņās burtnīcās, kuras iznāk laikā no 1923. līdz 1925. gadam. Tā ir pirmā plašākā pasaku un teiku sērija ar labāko latviešu mākslinieku glezniņām. Vispasaules izstādē Parīzē 1925. gadā izdevumam piešķir vienu no visaugstākajām godalgām – *Diplôme d'honneur* (augstāka par zelta medaļu).

1916. gadā aizsāktais «Daugavas kalendārs» (ar 1922. gadu «Daugavas gada grāmata») izveidojas par ļoti iecienītu un vērtīgu literāro almanahu. Līdz pat savai nāvei 1933. gadā to rediģē Anna Brigadere. Viņas iesāktās tradīcijas veidot literāro pielikumu ar kultūrfilozofiskiem rakstiem, kultūras un rakstniecības pārskatiem, latviešu dzejnieku un rakstnieku jaunākajiem oriģināldarbiem un tulkojumiem turpinās līdz pat 1940. gadam.

J. Rapam un A. Brigaderei ir cieša sadarbība Tērvetes «Sprīdišu» jautājumā. No 1922. gada jūnija, kad rakstniecei tiek piešķirti «Sprīdiši», Jānis Rapa rūpējas ne tikai par Annu Brigaderi, bet arī par jauko, bet darbietilpīgo stūrīti Tērvetē. Pēc rakstnieces nāves J. Rapa ierīko «Sprīdišos» muzeju.

Saskaņā ar A. Brigaderes testamentu J. Rapa nodibina Annas Brigaderes komiteju un rūpējas par literārās prēmijas piešķiršanu «ik pa trim gadiem labākam latvju nacionāli ideālistiska virziena daiļdarbam».

Co-operation of book publisher Jānis Rapa and writer Anna Brigadere

Book publisher Jānis Rapa (17.04.1885–30.05.1941) and writer Anna Brigadere (1.10.1861–25.06.1933) are two prominent personalities, who have supported, encouraged and inspired one another for future work during the long years of their friendship.

The joint-stock company *Valters un Rapa* (1912–1940) was the biggest and most comprehensive book publishing house of the 1920s–1940s. The history of its activities

and the books published (about 3500) reveal life of the Latvian people, especially its intelligentsia, as well as the development of the whole state.

Anna Brigadere was the most outstanding company's collaborator. The company published several reprints of her works. It commenced publication of Latvian authors' collected works starting with Anna Brigadere's works in 1913, compiled by the author herself. Altogether 44 Anna Brigadere's works of different titles were published.

A unique event in the Latvian book publishing history was the collection *Tautas pasakas un teikas* [Folktales and legends] compiled by Anna Brigadere that were published in separate eight parts between 1923 and 1925. It was the first large-scale series of folktales and legends with paintings of the best Latvian painters. The publication got one of the highest awards *Diplôme d'honneur* (higher than gold medal) in the Paris world exhibition in 1925.

In 1916 *Daugavas kalendārs* [The Daugava calendar] was commenced (since 1922 *Daugavas gada grāmata* [The Daugava yearbook]) that became a very popular and valuable literary almanac. Anna Brigadere edited it until her death in 1933. She started a tradition of literary supplements containing cultural and philosophic articles, cultural and literary reviews, latest works of Latvian poets and writers and translations they have made. This tradition lasted until 1940.

Jānis Rapa and Anna Brigadere had a close co-operation on the issue of the homestead *Sprīdīši* at Tērvete. Since June 1922, when the state gave it to the writer, Jānis Rapa took care not only of Anna Brigadere, but also of the nice but labour-consuming homestead at Tērvete. After Anna Brigadere's death, Jānis Rapa organized her museum at the homestead *Sprīdīši*.

According to Anna Brigadere's testament, Jānis Rapa founded Anna Brigadere's committee and was responsible for awarding a literary prize «for the best nationally idealistic Latvian work of art once in three years».